

8.2.1. Barnets modstand mod samvær

Sag nr. 10 (Nyhedsbrevet side 196): En far søgte om samvær med sit otteårige barn efter manglende kontakt siden barnet var fire år gammelt. Efter rådgivning blev der udfærdiget en udtalelse, der beskrev pigens holdning til samværet således: »Hun udtrykker total afvisning og megen vrede omkring faderen, og det er i samtalsituationen umuligt at få øje på nogen form for nysgerrighed i forhold til at lære faderen at kende ... samtidig mit indtryk, at B er påvirket af moderens og stedfaderens negative holdning over for faderen. Med dette som udgangspunkt vurderer jeg det som værende særdeles vanskeligt og konfliktfyldt for B at skulle opstarte en kontakt i forhold til faderen mod egne og moderens/stedfaderens ønsker.« Statsamtet afslog på denne baggrund at fastsætte samvær, men Civilretsdirektoratet ændrede afgørelsen, »idet direktoratet efter en samlet vurdering ikke fandt det godtgjort, at det var påkrævet helt at afskære kontakten mellem B og BF (faderen). Direktoratet bestemte dog, at samværet i en periode skulle være overvåget på grund af den lange tids adskillelse mellem B og BF og på grund af oplysningerne om B's holdning til BF.«

Sagen viser de høje beviskrav, der stilles, før samvær kan afslås. Det er ikke nok, at barnet fuldstændig afviser kontakt med faderen, og at barnet desuden på grund af moderen og stedfaderen kan komme i en alvorlig loyalitetskonflikt. Sagen viser også brugen af overvåget samvær som en måde at vænne et barn til samværsforælderen på. Selv om hovedreglen om samvær skulle være udformet efter, hvad der generelt anses for bedst for barnet, så er selv en konkret viden om det modsatte tilsyneladende ikke nok til at fravige hovedreglen om ret til samvær for den forælder, der ikke har barnet boende.

Sag nr. 24 (Nyhedsbrevet side 217 f.): Et barn på otte år og ti måneder boede hos sin far. Moderen søgte samvær. Statsamtet afslog at fastsætte samvær under hensyn til modstanden mod samvær fra moderens nye mand og på grund af barnets faste udtalelser om, at han ikke ville besøge moderen. Barnet havde endvidere sagt til den børnesagkyndige rådgiver, at moderens nye mand slog ham.

Civilretsdirektoratet ændrede afgørelsen og bestemte, at der i en periode skulle fastsættes overvåget samvær. Direktoratet lagde særligt vægt på barnets alder på samtale tidspunktet og fandt ikke, at der forelå oplysninger i sagen, der gjorde det påkrævet helt at afskære kontakten af hensyn til barnet.

Sagen viser, at overvågning bruges som redskab til at vænne barnet til et samvær, som barnet ikke ønsker men tværtimod bestemt afviser.

8.2.2. Højt konfliktniveau mellem forældrene

Sag nr. 13 (Nyhedsbrevet side 200-201): En far søgte samvær med sit fireårige barn, som han kun havde set nogle få gange, da barnet var lille. Barnet troede, moderens nye mand var hans far. Statsamtet anmodede den psykolog, der havde overvåget samværene, om at komme med en børnesagkyndig erklæring. Psykologen udtalte, at barnet ikke var bange for faderen, men at faderen kunne være en hvilken som helst venlig person, der brugte al sin opmærksomhed på barnet. Alligevel frarådede psykologen etablering af samvær på daværende tidspunkt, fordi barnet var en følsom og sårbar dreng, der blev involveret i moderens og hendes mands konflikter i forbindelse med faderens samvær, og at deres reaktioner ville påvirke barnet for meget i negativ retning. Statsamtet afslog på denne baggrund for tiden at fastsætte samvær, men Civilretsdirektoratet fandt det ikke tilstrækkelig godtgjort, at det af hensyn til barnet var påkrævet at afslå at fastsætte samvær på daværende tidspunkt.

Sagen viser blandt andet, at der ikke lægges vægt på, at barnet allerede har en (social) far, som barnet også opfatter som »eneste« far. Derimod lægger Civilretsdirektoratet vægt på, om der er en anden, der har overtaget farrollen, hvis der er tale om længere tids adskillelse end 5 år mellem samværsforælderen og barnet (jf. Nyhedsbrev nr. 13, februar 2001, side 209). På trods af lovens forarbejder (vedrørende højt konfliktniveau mellem forældrene), undersøgelser om betydningen for barnet af forældrenes konflikter og en psykologs vurdering i den konkrete sag fandt Civilretsdirektoratet det ikke tilstrækkelig godtgjort, at det af hensyn til barnet var påkrævet at give afslag.

Sag nr. 17 (Nyhedsbrevet side 206): I en anden sag ophævede statsamtet først samværet på baggrund af udtalelser fra en psykolog, der havde undersøgt et nu otteårigt barn gennem længere tids samtaler. Det fremgik af psykologens udtalelser, at barnets problemer skyldtes, at det var blevet kastebold mellem forældrene. Civilretsdirektoratet ændrede afgørelsen til overvåget samvær i en nærmere bestemt periode, blandt andet med følgende begrundelse: »Vi finder efter en samlet vurdering ikke, at det på det foreliggende grundlag er tilstrækkelig godtgjort, at det af hensyn til B er påkrævet at ophæve samværet.«

Igen er det tilsyneladende de høje beviskrav, der gør, at samværet ikke kan ophæves. Det virker endvidere, som om man via muligheden for overvåget samvær strækker sig så langt som muligt for at tilgodese samværsforælderen ret til samvær.